

VEDEVÅGS KYRKA

Vedevåg 1:94, Lindesbergs församling, Lindesbergs kommun, Örebro län

BESKRIVNING OCH HISTORIK

Kyrkomiljön

I utkanten av Vedevågs brukssamhälle ligger Vedevågs kyrka på en höjd.

Kyrkoanläggningen

Kyrkan är placerad på en gräsbevuxen *kyrkotomt* som mot vägen i väster avgränsas med en låg stödmur av sten. Entrén med smidesgrindar är placerad i den västra muren med murade grindstolpar och överliggare av gjutjärn krönta med klot, även de av gjutjärn. Från entrén leder en grusgång, kantad med en björkallé, upp till kyrktrappan. På en höjd norr om kyrkan står kyrkans öppna klockstapel med öppen bock och spånklädd huv. Öster och söder om kyrkan finns en asfalterad plan som delvis används för parkering.

Kyrkan är en utpräglad centralkyrka med åttkantig planform och vitputsade fasader, vars hörn markeras med pilastrar. Byggnaden täcks av ett kopparklätt kupoltak krönt med en lanternin på mitten. Sakristia är placerad under eget tak i öster. Även kyrkorummet är åttkantigt med pilastrar i hörnen och täcks av ett kupolformat tak som avslutas med en kraftig skugglist mot väggarna.

Vedevågs kyrka uppfördes som ett brukskapell som stod färdigt 1837 och bekostades av brukspatron Eric Cederborgh. Kyrkan kom att ägas av Wedevågs bruk. Mot slutet av 1800-talet blev kyrkan öde men redan 1914-16 lät Wedevågs bruks dåvarande ägare David Cable Keiller

bekosta en grundlig renovering av kyrkan. Nuvarande kyrka har haft en äldre föregångare. Ett brukskapell av trä, sammanbyggt med själva herrgårdsbyggnaden, uppfördes 1735 av den dåvarande bruksägaren Hans Ehrenpreus d.y. Kapellet revs 1821.

Vid renoveringen 1914-16 uppfördes en sakristia i öster. Invändigt fick kyrkan bland annat en ny orgel som placerades bakom befintlig altarpredikstol och en ny altartavla föreställande "Christus consolator" avbildad i industrimiljö. Norr om kyrkan uppfördes en öppen klockstapel i nationalromantisk stil. I samband med renoveringen skänktes kyrkan till Lindesbergs församling.

1944-45 genomgick kyrkan en invändig renovering bekostad till stor del av brukspatron Helge Norlander. Kyrkorummet ommålades och försågs med ny bänkinredning och ny armatur.

Under 1950-talet utökades orgeln till 12 stämmor och kyrkan fick en ny dopfunt med dopaltare av trä. 1969 ersattes tegeltaket med kopparplåt.

1983-84 genomgick kyrkan en omfattande renovering efter ritningar av arkitekt Jerk Alton. Då revs bland annat den befintliga sakristian i öster och ersattes av en större med källare, förråd pentry samt wc. Kyrkorummet fick ny färgsättning samt nya bänkar och stolar med ny placering. Framför den befintliga altarpredikstolen placerades ett nytt fristående altare, ny delbar altarring samt en ny ambo, allt enligt nutidens liturgiska krav.

Under slutet av 1900-talet har kyrkan fått ett nytt orgelverk bakom befintlig fasad.

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Vedevågs åttkantiga, nyklassicistiska brukskyrka har fram till 1916 varit nära knuten till ortens industri. Ägaren till bruket 1733 var den förste av bruksägare att uppföra och bidra med medel till en kyrka för brukets anställda.

Det åttkantiga kyrkorummet domineras av den ovanliga altarpredikstolen från 1837 med bakomliggande orgel från 1916. Altartavlan föreställande ”Christus consolator” i industrimiljö tillkom även den 1916. I övrigt präglas rummet framför allt av renoveringen på 1980-talet av arkitekt Jerk Alton, då koret utformades i enlighet med nutidens liturgiska krav och den nya bänkinredningen samt stolar fick en ny placering.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Den ovanliga altarpredikstolen från kyrkans uppförande 1837
- Den öppna klockstapeln med spånklädd huv i nationalromantik

Källor, litteratur och övriga uppgifter

Källor och litteratur:

Ahlberg, Hakon, *Västmanlands kyrkor i ord och bild*, Borlänge 2000

Danermark, Dan, *Lindesbergs och Vedevågs kyrkor – en resa i tid och rum-*, Lindesberg 1997

Esbjörnson, Estrid, *Kyrkor i Örebro län*, Örebro 2000

Arkiv, Örebro läns museum

Inventeringsdatum: 2003-10-13

Inventerare: Anneli Borg

Ansvar kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Anneli Borg, Västerås stift och Estrid Esbjörnson, Örebro länsmuseum

Rapportsammanställning och foto: Anneli Borg, Västerås stift

VEDEVÅGS KYRKA

HISTORIK

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1837	Nyuppförd	Vedevåg kyrka uppfördes som brukskyrka. Åttkantig byggnad med putsad fasader, hörnen markeras med pilastrar. Det åttkantiga kyrkorummets hörn markeras av pilastrar. Rummet täcktes med ett kupolformat innertak med kraftig skugglist.	Brukspatron Eric Cederborgh Orgelverk av C.R. Löfvander, Stockholm	Esbjörnson 2000
1880 up		Slutet av 1800-talet förföll kyrkan och blev ödekyrka.		Kyrkan Vedevåg 1968
1914-16	Renovering Nyuppförd - sakristia	Kyrkan restaureras för att åter tas i bruk. Sakristia uppfördes i öster. Ny orgel i sex stämmor placeras bakom altarpredikstolen.	Ark. C.A. Danielsson- Bååk Orgelbyggare C.R. Löfvander Bekostat av bruksägare D.C. Keiller	Esbjörnson 2000 Kyrkan Vedevåg 1968
1916		Kyrkan skänktes till Lindesbergs församling.		Esbjörnson 2000
1916		Norr om kyrkan uppförs en klockstapel i nationalromantisk stil med öppen klockbock och spånklädd huv.		Esbjörnson 2000
1916	Specifika inventarier – altartavla	Ny altartavla föreställande ”Christus consolator” avbildad i industrimiljö.	Konstnär Gottfrid Kallstenius	Esbjörnson 2000

VEDEVÅGS KYRKA

HISTORIK

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1944-45		Invändigt målades kyrkan om, nya bänkar, ny armatur och elinstallation.	Bekostat till stor del av brukspatron Helge Norlander	Kyrkan Vedevåg 1968
1952	Fast inredning – orgel	Orgelverket utökas till 12 stämmor.		Lindesbergs och Vedevågs kyrkor - en resa i tid och rum- 1997
1959	Specifika inventarier – dopfunt Dopaltare	Ny dopfunt och nytt dopaltare, båda av trä.	Ritad av Axel Heder Snidare Olle Eklöf, Gnesta	Kyrkan Vedevåg 1968
1969	Omläggning av tak	Tegeltaket ersätts med kopparplåt.		Örebro läns museum
1983-84		Rengöring av väggar och valv. Ny färgsättning av kyrkorummet. Liturgiska förändringar med nytt fristående altare, ny altarring i fem delar och ny ambo. Nya bänkar och stolar, ny placering av dessa. Befintlig sakristia rivs och ersätts med en större, källarförsedd med utrymmen så som förråd, pentry och wc. Golvet slipades, innan renovering mycket mörkt. Alla fönster sågs över och samma gällde el- och värmesystem. Komplettering av armatur. Vindfånget byggs på med ”skärmar” för kapputrymme.	J. Alton, Kumla	Esbjörnson 2000 Lindesbergs och Vedevågs kyrkor 1997

VEDEVÅGS KYRKA**HISTORIK**

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	källa
1993	Fast inredning – orgel	Nytt orgelverk bakom befintlig fasad.	Knut Kaliff, Ålem	Esbjörnson 2000
1993	Ändring	Ändring av yttertrappa. Övre planet breddas med 90 cm.		Örebro läns museum
2000		Tillstånd för ny textilförvaring. Åtgärd utförd.	SKANARK, Karlstad	Örebro läns museum